

KITEKINTÓ

A jog és a rend újfajta értelmezéséről beszélt szakmai vallomás-szerű előadásában a Kúria elnöke

„A jog és a rend - ez a két szó egymás után - bennem valahogy József Attilát visszhangozza, Latinovits előadásában, aki nagyon szarkasztikusan ejti ki ezt a két szót egymás után, és én azonnal behelyettesíttem ezt a két szót két reményteli szóval: *ígéret és szertartás*” - mondotta rendhagyó előadása bevezetésben a XXV. Kaposvári Jogi Beszélgetések rendezvényen a konferencia központi témájáról szóló, „*Ígéret és szertartás*” című előadásában a Kúria elnöke, dr. Darák Péter.

Az elnök arra utalt, hogy „a jogrend ugyanis olyan szó, ami mintha külső képe lenne valaminek, ami mögött nem látjuk a valódi tartalmat, és mintha egy létező valóságos állandó dologra utalna”. De a jogrend nem ilyen - hangsúlyozta. „A jogrend az ígérete annak, hogy egyszer majd lesz egy jó rend és szertartásai annak, ahogy mi eljuthatunk valamihez, amit a jogrend skáláján helyesebbnek és jobbnak tartunk - mondta szakmai vallomás-szerű előadásában a Kúria elnöke. S a kikerülhetetlen kérdésre, hogy tudniillik mit ígér a jogrend, a többezer éves biblikus bölcsesség egyik - egyébként az adott szövegkörnyezetben súlyos teológiai kontextussal rendelkező, ám szekuláris értelemben is megfontolandó - passzusát idézte az Újszövetségből: „a törvény szent, a parancsolat szent, igaz és jó” (Rómabeliekhez írott levél 7:12).

A Kúria elnöke értelmezése szerint ez „tartalmat ad az ígéretnek”. Kaposvári előadásában mindezt egyrészt társadalmi szinten, másrészt a bíró személyét illetően értelmezte. Végül a „szertartásokat” illetően pedig „újfajta szertartásokról” szólt, amelyek a Kúria, mint intézmény működését jellemzik. Ez a két újfajta szertartás az elnök értelmezésében: a joggyakorlat elemzés és a felülvizsgálatok szűrőrendszere, ami jövő január 1-jétől lesz a hatályos jog része.

A társadalom viszonya a törvényhez és a parancsolathoz

A három fejezetből álló előadás első részében dr. Darák Péter azt elemzi, hogy miként viszonyul „a törvényhez és a parancsolathoz” a társadalom? Egy tudományos kutatás eredményeire hivatkozva feltételezhetőnek tartja, hogy az állam és az állampolgár viszonyát Magyarországon az idegenkedés, olykor az ellenségesség jellemzi, és hogy ez a jelenség a magyar történelemben gyökerezik: a török, Habsburg és szovjet uralom idején az állami intézmények egyet jelentettek az elnyomással, ebből következően a hatalom kijátszása, a jogszabály megkerülése hagyománnyá és hazafias erénnyé vált. Dr. Darák Péter egyetért a kutatói következtetéssel: a magyar közgondolkodásra összességében a józan mértéktartás a jellemző. „Persze, ha a társadalom részéről egy ilyen gyanakvó hozzáállással szembeülnek a bírák, akkor erre megszületik az adekvát válasz”- teszi hozzá a Kúria elnöke. Még hozzátette az ún. „legalista elmélet” jegyében, amely szerint az ideális bírói döntés következtetés útján születik, ahol a jogi norma jelenti a

legmagasabb szintű előfeltevést, a tényállási elemek pedig az alacsonyabb szintű premiszszak, maga a következtetés – amely e kettőből levonható – pedig maga a döntés, és a személyes, egyénenként változó tényezőknek semmilyen szerepe nincs.

Ez az elmélet azonban nem írja le a jogalkalmazást, nem írja le a joggyakorlatot. A Kúria elnöke a továbbiakban ezen ellentmondás gazdaságelméleti, szociológia elméleti és stratégiaelméleti leágazásaival foglalkozik. Az ellentmondásos helyzet feloldását a Kúria elnöke egy amerikai főbíró tételében látja, amely a legalista elmélet cáfolata is egyben): „Törekedhetünk arra, hogy olyan objektíven szemléljük a dolgokat, amennyire akarjuk, mindazonáltal nem nézhetjük őket más szemmel, csak a sajátunkkal.”

A „szertartás” dinamizálódása

Előadása második részében azt mutatta be dr. Darák Péter, hogy a hagyományosan ismert „szertartások” – a bírói eljárások, vagy a közigazgatási hatósági eljárások – mellett milyen új elemek alkalmasak arra, hogy dinamizálják ezeket a jó jogrendhez vagy igazsághoz elvezető szertartásokat.

Ennek a Kúria működésében két példáját bontotta ki előadásában: az egyik a joggyakorlat-elemzés, a másik pedig a szűrőrendszer a felülvizsgálati eljárásban.

A joggyakorlat-elemzésnek azért van különösen nagy jelentősége egy statikus, a peres felek által hozott jogvitákat elbíró intézmény számára, mert lehetőséget ad arra, hogy a jogi problémákat a maguk fejlődésében, dinamikájában elemezzék. S tegyék ezt oly módon, hogy bevonnak más hivatásrendeket is (alkotmánybírói tanácsadókat, ügyvédeket, ügyészeket, rendőrtisztokat). E forma viszonylag laza tudományos jellege miatt mindezt oly módon tehetik meg, hogy senki nem vonja vagy vonhatja kétségbe a bíróságok elfogulatlanságát és pártatlanságát. Engedjék meg, hogy néhány jellemző gondolatot idézzek az ebben az évben elrendelt joggyakorlat-elemzések előfeltevései, hipotézisei közül. A Kúria e ponton részletesen felidézti az eddigi, fontosnak tartott joglemezéseket, amelyeknek a fő témái ezek voltak: a választás és népszavazási eljárások, a büntetés-végrehajtási bírói gyakorlat, a rokortartás új szabályai, a munkáltatói kártérítési felelőssége; a közérdekű adatok nyilvánossága.

Dr. Darák Péter e ponton azt is hangsúlyozta: „talán az a kép alakulhat ki a tervezett joggyakorlat-elemzések felvillantásából, hogy a bírák jogászprofesszori babérokra törnek...” Azonban hozzátette: szemléletüket nem kívánják felcserélni a professzori szemlélettel. „Annál is inkább, mert a bírónak mindig egy adott jogvitát kell a lehető legésszerűbb ítélettel elbírálnia és nem az a teljesítményének a mércéje, hogy

(Folytatás a 4. oldalon)

HAZAI SZEMLE

Adathasznosítás építkezés közben?

Az építésüggyel kapcsolatos térinformatikai alkalmazásokhoz rengeteg adat társul, amelyek felhasználása magánszemélyek, vállalatok és intézmények számára hajthat hasznot. Akár ipari ingatlanok, középületek, akár családi házak építéséről, vásárlásáról van szó, a Lechner Tudásközpont építésügyi adatokat hasznosító törekvései jelentősen megkönnyítik majd a felhasználók életét – olvasható a Tudásközpont honlapján.

A mindent átszövő és egyre inkább terjedő digitalizáció következtében az intelligens hálózatok, szervezetek, intézmények, egyéni felhasználók napi szinten bitek milliárdjait termelik. Az információ hatalom, de mit jelent ez a hétköznapi gyakorlatában?

Hasznosított információ

Az információ csak akkor ér valamit, ha használjuk. Az adatok gyűjtése, pusztán felhalmozása nem lehet cél – mondta el Both András, a Lechner Tudásközpont infokommunikációs igazgatója a 2016 végén, az Infotér konferencián. Annyi adatunk van, hogy már szinte nem tudjuk, mink van. Az összegyűjtött információk elemzése és strukturálása az, ami óriási előnyt adhat felhasználóinknak. Mi ezeket a lehetséges előnyöket a nálunk összegyűjtött adatok és az általunk fejlesztett támogató rendszerek segítségével a felhasználók kezébe kívánjuk adni. Egy családi ház tervezésének és építésének kézzelfogható példáján keresztül nagy vonalakban bemutatnánk, mi az, amit ezekből bárki profitálhat.

Térképen megjeleníthető térinformatikai támogató rendszert használhatunk például az ideális településrész kiválasztásához, ha a beépíthetőség mértéke alapján szeretnénk dönteni – választa a szakember. E rendszerek a rendelkezésre álló nagy mennyiségű adatot tematikusan csoportosítják, és a jobb érthetőség végett térképre helyezik. Ha például már megtudtuk a helyi építési szabályzatból kinyert adatok alapján, hogy a telek hány százalékát foglalhatja el a házunk, szintén térképen kereshetünk rá azokra az épületekre, melyek tetszenek nekünk. Megtudhatjuk, ki tervezte őket, így felkérhetjük mi is ugyanazt az építésszt.

Szinopszisban

Megtudhatjuk a választott telek méretét, tulajdoni viszonyait, fekvését és lejtését is, leendő házunk maximális magasságát, vagy akár azt, készült-e a telekről korábban talajmechanikai szakvélemény. Ha igen, ezt a szakvéleményt felhasználhatjuk, és máris spóroltunk egy lú-

rást. Az elektronikus köznyilvántartási rendszerrel megnézhetjük, bent van-e telkünkön a gáz, víz, villany, pontosan hol, milyen csövek futnak a talajban. Így okkal remélhetjük, hogy alapásai közben a nekünk dolgozó markoló nem vág ketté valamilyen közműkábel vagy csövet, napokra megbénítva a környék telefon-, víz- vagy gázellátását. Az építkezést az elektronikus építési napló segítségével követhetjük végig, akár mobilon is, így időben gondoskodhatunk a következő lépések megtételéről. Az örökségvédelem alatt álló házakat és a környék közlekedését is egyetlen térképre lehet majd vetíteni, ez segítséget nyújthat a tervezés és a kivitelezés fázisában is. Az elektronikus folyamatok és a szakrendszerek fejlesztésével csökkennek a felhasználók adminisztratív terhei, az ügyintézésre fordítandó energia 20-50 %-kal is kevesebb lehet, attól függően, hogy melyik folyamatlépésről, vagy melyik támogató rendszer használatáról van szó – fejezte be Both András.

Friss, pontos tájékoztatás

A zöldmezős iparterületet kereső vállalatok, vállalkozások is előnyhöz juthatnak a térképre rendezett, strukturált adatokból – tette hozzá Juhász Géza projektvezető. Egy készülő alkalmazás segítségével az érvényes településrendezési tervek által kijelölt gazdasági, vagy fejlesztésre potenciálisan alkalmas területek leszűrhetők a beruházó kívánt szempontjai alapján. Az érdeklődő megkeresheti például az ország összes 25 hektárnál nagyobb zöldmezős iparterület kialakítására alkalmas helyszínét, vagy rákereshet mondjuk Mezőtúr, Szeged, vagy Kaposvár közigazgatási határára belüli nagy kiterjedésű ingatlanokra, amelyek gazdasági területet lehet létrehozni. Digitális domborzat- és felszínmodell segíti a terület adottságainak felmérését, információkat kaphat építési előírásokról, érvényes rendezési tervekről.

Minden támogató rendszer egymással együttműködésben képes dolgozni, a frissítések rendszeresen felkerülnek a tervezett felületre, így a befektetők gyorsan megtalálhatják majd a számukra leginkább megfelelő ipari telephelyeket.

A Kúria elnöke
„az ígéretéről és szertartásáról”

(Folytatás a 3. oldalról)
mennyire eredeti, új gondolatot fogalmaz meg az ítélet indoklásában” – tette hozzá.

2018: alapvető változások várhatók

Előadása harmadik részében arról, szövege a Kúria elnöke, hogy 2018. január elsejétől alapvetően változik meg a Kúria elérhetősége a jogkereső közönség és az ügyvédi kar számára. Közigazgatási perekben teljes mértékben, polgári perekben részben egyfajta szűrőrendszer építenek be: bizonyos jogegységi és joghelyességi szempontok meghatározzák azt, hogy a felülvizsgálati kérelmet befogadja-e a Kúria vagy sem. Ilyen szempontból némileg hasonló a jövőendő eljárás az alkotmánybíróság befogadási eljárására, amely dr. Darák Péter szerint a több év alatt kialakult, cizellált módszertanával példaként is szolgálhat a Kúria számára. Nagyon fontos azonban – tette hozzá –, hogy a törvény viszonylag általános szempontjait hogyan tudják majd konkretizálni a bírói gyakorlat során, mert a szűrőrendszer alkalmazása – miként arról a továbbiakban részletesen is szövege – súlyos veszélyekkel is járhat.

Mit követel a bíraktól
a „szent, igaz és jó parancsolat”

Dr. Darák Péter, a Kúria elnöke ezzel a súlyos megállapítással zárta előadását: „Amikor arról beszéltem, hogy a jogrend részben ígérte egy helyesebb, jobb, elfogadhatóbb jogrendnek, és a bírói szervezet keresi azokat a lehetőségeket, amelyekkel a már ismert 'szertartásokat' kibővívte szélesebb utat nyithat az igazság és a jobb jogrend irányába, akkor arra is burkoltan figyelmeztettem magunkat, hogy nem elegendő, ha az igazságszolgáltatás az igazság külső álcában tetszeleg, és alkotmányos súlyát használja fel érvül és indokol az igazság keresése helyett. A bemutatott új módszerek és törekvések alkalmasak arra, hogy láttassák a bírakkal, mit követel tőlük a szent, igaz és jó parancsolat.”

Kömlös Attila

A sok újszerű megközelítést tartalmazó előadás teljes szövege az *Ügyvédek Lapja Online* oldalán olvasható: http://ugyvedek-lapja.hu/feltoltesek/dokumentumok/DarakPeter_igeret_es_szertartas.pdf

Itt az új Polgári perrendtartási törvény!

Jogi továbbképzés

Jelentkezzen **MOST 10 % kedvezménnyel** a **PU0506** kuponkóddal!

system
media

Itt az új Közigazgatási perrendtartás!

Jogi továbbképzés

Jelentkezzen **MOST 40 % kedvezménnyel** a **PU04** kuponkóddal!

Jelentkezés: <http://systemmedia.hu>
Info: +36 1/787-7570